

การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยจากสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงปัจจุบัน และเข้าสู่ยุคสมาคมอาเซียน

A study of Thailand History from King Rama V period until the Present Chakri Dynasty through the Asean Community

สมคิด ศรีสิงห์¹

Assoc.Prof.Somkid Srising, Ph.D

เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จเปิดโบราณคดีสโมสร และได้มีพระราชดำรัสในวันเปิดไว้ตอนหนึ่งว่า

“กรุงสยามเป็นประเทศที่มีเคราะห์ร้าย ถูกข้าศึกที่คิดทำลายอย่างรุนแรงเหลือเกินยิ่งกว่าชาติใด ๆ ที่แพ้ชนะในการสงคราม หนังสือเก่าที่ควรจะสืบสวนก็ได้สาบสูญไปเสียมาก ตามเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในบัดนี้มีน้อยเกินกว่าความจริงที่ควรมีเป็นอันมาก แต่ความเจริญบริบูรณ์ดีในบางกาลสมัย ถ้านับก็จะได้พันปี ข้อนี้น่าประหลาดใจในเรื่องราวของประเทศสยาม มีหนังสือซึ่งเป็นหลักฐานอ้างอิง แต่หากจะเป็นช่วง ๆ ไปจะเรียบเรียงให้ติดต่อกันเป็นบริบูรณ์ทั้งพันปีไม่ได้ ยังมีข้อที่น่าเสียใจอยู่อีกว่า ในกาลปางก่อนความเอาใจใส่ในการที่จะเรียบเรียงหนังสือมีน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ มักจะรู้และจดจำไว้เล่าต่อกันมา มิใช่เป็นชาติที่จะเล่าเรื่องราวไม่เป็น เช่น คนดำหัวหยิก เว้นไว้แต่เป็นชาติที่ไม่ชอบแต่งหนังสือจึงได้แต่คำบอกเล่าต่อกันมา ความจริงเลอะเลือน วิปลาสซ้ำซากจนไม่น่าเชื่อ และมีร้ายยิ่งกว่านั้น ตกมาในชั้นหลังไปยอมรับเอาพระราชพงศาวดารกรุงเก่าเป็นเรื่องราวของแผ่นดินสยาม ข้อความนอกจากเขียนไว้เป็นพงศาวดารถือเสียว่าเป็นนิทาน มีผู้เอาใจใส่ฟังแต่น้อย จะเล่าให้ผู้ใดฟังก็ไม่มีความพอใจฟังเหมือนฟังนิทาน ไม่ใช่สติปัญญาไตร่ตรองเทียบเคียงและจดจำไว้ ความหลังพระราชพงศาวดารไทยนี้ให้ทอดธุระเสียว่า เรื่องราวของชาติและประเทศเราอยู่เพียงสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 สร้างกรุงทวารวดีศรีอยุธยา เรื่องราวที่เก่ากว่านั้นน่าจะพิจารณาได้ละทิ้งเสียสิ้น เพราะเห็นว่าปีที่ล่วงมาถึง 400, 500 ปี พอแก่ความปรารถนาที่จะรู้เพียงนั้นแล้ว...

กรุงสยามเป็นประเทศที่แยกกันบ้างบางคราว รวม

กันบ้างบางคราว ฝ่ายพระเจ้าแผ่นดินที่ปกครองก็ต่างชาติดันบ้าง พงศาวดารได้เลือกกล่าวแต่เฉพาะเวลาที่แผ่นดินสยามรวมกัน เป็นพระราชอาณาจักรเดียวกัน ในชั้นหลัง เชื้อวงศ์ของพระเจ้าแผ่นดินก็เลือกแต่เฉพาะวงศ์ไทยที่ลงมาแต่ฝ่ายเหนือ จะป่วยการกล่าวไปยให้ถึงนครอันยิ่งใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่เฉพาะนัยน์ตา เช่น ที่เก่าขึ้นไปคือ กรุงนครชัยศรี กรุงลพบุรี ซึ่งเรายังไม่ใครได้เป็นเรื่องราวกล่าวถึงนครทั้งสองนั้นเป็นการมั่นคง มีแต่ข้อความที่เป็นครั้งเป็นคราว ที่ได้กล่าวถึงในหนังสืออื่น หรือเป็นนิทาน แต่เมืองนครศรีธรรมราชซึ่งยังไม่ได้สาบสูญเป็นบ้านเมืองอยู่บัดนี้และเป็นชาติไทย ก็ยังหลงว่าเป็นของชาวนครชวาจนนับเข้าไป 12 ภาษาได้....”

จากพระราชดำรัสนี้แสดงให้เห็นความจริงหลายประการต่อการประวัติศาสตร์ คือ

1. เรายังมิได้มีการเขียนประวัติศาสตร์ชาติให้สมบูรณ์ คงมีแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบัน หรือระยะตั้งแต่ พ.ศ.1761 เป็นต้นมา เพราะไปเชื่อกันว่าเรื่องราวที่ผ่านมา ๆ มา นั้นเหลวไหลไร้หลักฐาน
2. บ้านเมืองของเรานั้นเคยรวมกันมาหลายครั้ง ก่อนสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เช่น สมัยพระยาสุทโธรมุณีดิศ ระยะ พ.ศ.1200 พระยาสุทโธรมุณีดิศ ระยะ พ.ศ.1400 พระยาสุทโธรมุณีดิศ ระยะ พ.ศ.1600 เป็นต้น
3. มีเมืองหลวงของไทยสมัยก่อนศรีอยุธยา สุโขทัย อันได้แก่ นครชัยศรี
4. คติคนไทยสมัยก่อนไม่ยอมรับเอาคนไทยได้เข้ามา โดยถือว่าเป็นคนต่างชาติ เน้นเฉพาะเชื้อวงศ์ฝ่ายเหนือ ทั้ง ๆ ที่เป็นพวกเดียวกันและเคยปกครองประเทศไทยในอดีตมา

¹ รองศาสตราจารย์ ดร.อาจารย์พิเศษและอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์ของไทยเท่าที่ปรากฏอยู่ในหนังสือแบบเรียนระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มักจะเริ่มต้นในปี พ.ศ.1761 หรือเมื่อสุโขทัยถูกสถาปนาขึ้นในปีนั้น ยึดถือว่าสุโขทัยเป็นอาณาจักรแห่งแรกของไทยในแหลมทอง คติความเชื่อที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชนชาติไทย ของทั้งนักประวัติศาสตร์ไทยและฝรั่งรุ่นก่อน ๆ ลงความเห็นว่า คนไทยเป็นพวกใหม่ที่ยอพยพหลบหนีจากการรุกรานของจีน ลงมาอยู่อาศัย เปียดเป็นผู้ที่อาศัยอยู่แต่เดิมอันเป็นพวกมอญ เขมร ให้ถอยร่นไป ซึ่งเรื่องนี้ไม่เคยปรากฏอยู่ในพงศาวดารของทั้งสองชาตินั้นว่าถูกคนไทยรุกรานขับไล่รวมถึงตำนานเก่า ๆ ของคนไทยก็ไม่มีฉบับใดเขียนเอ่ยถึง จะมีแต่เพียงตำนานโยนกเชียงแสนกล่าวถึง การอพยพเข้ามาอยู่ในแผ่นดินเก่าที่ร้างไปของกลุ่มสุวรรณโคมนาคเท่านั้น ความเชื่อเช่นนี้เป็นผลพลอยให้สมบัติทางวัฒนธรรมโบราณวัตถุที่สร้างไว้เก่าแก่ ในแถบแหลมทองของเราต้องตกหรือกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของคนอื่น คือเป็นของมอญ เขมรโดยปริยาย และรวมทั้งส่งผลไปถึงวัฒนธรรมบ้านเชียง ซึ่งปัจจุบันนับเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณของโลกและเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ที่สุดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลายเป็นแหล่งอารยธรรมที่ไม่ปรากฏว่าชนชาติใดเป็นเจ้าของ

งานเขียนประวัติศาสตร์ไทยสมัยพุทธศตวรรษที่ 14 และก่อนหน้านั้น ส่วนใหญ่มาจากศิลาจารึก ซึ่งจะมีลักษณะการเขียนเป็นแบบเดิมส่วนหนึ่ง และเป็นแบบแสดงรายละเอียดส่วนหนึ่ง

สมัยสุโขทัย จารึกเป็นแบบเดิม คือ แบบใช้ภาษาบาลีสันสกฤตและแบบใช้อักษรไทยสยาม เป็นจารึกว่าด้วยเรื่องราวของเหตุการณ์บ้านเมือง และความเป็นอยู่ของประชาชนกรณีศึกษาทางพุทธศาสนา ดังจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งนับว่าเป็นจารึกที่บันทึกเหตุการณ์ที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ จารึกสมัยสุโขทัยส่วนใหญ่ใช้อักษรไทยสยามของพ่อขุนรามคำแหง แต่มีรายละเอียดของเหตุการณ์น้อยกว่าจารึกหลักที่ 1 ในดินแดนใกล้เคียงสุโขทัย เช่น ล้านนาไทย ล้านช้าง จารึกด้วยอักษรไทยยวนและล้านช้าง มีความสมบูรณ์ในเหตุการณ์น้อยกว่าของสุโขทัย

นอกจากจารึกแล้ว ก็มีบันทึกของจีนสมัยราชวงศ์ต่าง ๆ กล่าวถึง เรื่องราวของคนในสุวรรณภูมิไว้มาก ซึ่งเรื่องนี้หากอนาคตไทยสังกัดในกลุ่มสมาคมอาเซียน เปิดสัมพันธ์ทางการทูต วัฒนธรรม จะมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าหาความจริงเพิ่มเติมได้อีกมาก

สมัยอยุธยา งานเขียนโดยการใช้จารึกเบาบางลง แต่มีงานเขียนในเชิงตำนานทางพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น รวมถึงงานเขียน

ในรูปวรรณคดี ตำนานหรือนิทานพื้นเมือง งานเขียนตำนานเกิดขึ้นครั้งแรกโดยการริเริ่มของพระภิกษุของล้านนาไทย เป็นงานเขียนผสมผสานกันระหว่างเรื่องราวของอาณาจักรกับศาสนจักร ตำนานฉบับแรกสุดคือ “ตำนานจามเทวีวงศ์” แต่งโดยพระโพธิรังสี พระภิกษุชาวล้านนาในปี พ.ศ.1960 เน้นความสำคัญของพระนางจามเทวี เป็นเรื่องสมัยพุทธศตวรรษที่ 12 ลำดับความมาจนสิ้นสุดยุคหริภุญชัยพุทธศตวรรษที่ 18 ฉบับที่ 2 เป็นตำนานสิงหนวัติกุมาร (ศิลปากรกรมประชุมพงศาวดารภาคที่ 61) เป็นเรื่องราวของอาณาจักรโยนกเชียงแสน และราชวงศ์สืบต่อมาโดยลำดับ ตำนานเล่มอื่น ๆ เช่น ตำนานเมืองสุวรรณโคมนาค (พงศาวดารภาคที่ 72) แม้จะไม่ระบุศักราชที่แต่ง แต่ก็มีความหมายที่เป็นเรื่องราวก่อนสมัยโยนกเชียงแสน ตำนานชินกาลมาลีปกรณ์ เป็นตำนานที่กล่าวถึงเรื่องราวหลายอาณาจักร คือ สุวรรณภูมิ หริภุญชัย สุโขทัย และล้านนาไทย ในเชิงการติดต่อสัมพันธ์กันทางพุทธศาสนาโดยเน้นหนักในเรื่องราวของล้านนาไทยเป็นส่วนใหญ่ ตำนานเมืองหลวงพระบางหรือพงศาวดารล้านช้าง (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 1 และ 5) นับเป็นเรื่องราวเก่าแก่ที่สุดฉบับหนึ่ง ลำดับความตั้งแต่ขุนบูลม บรรพบุรุษคนไทยลาว ลงมาตั้งบ้านเมืองแถบเมืองลุ่มจนเกิดเป็นอาณาจักรต่าง ๆ ที่ลำดับคือล้านช้าง หรือประเทศลาวในปัจจุบัน

งานเขียนที่เด่นและสมบูรณ์กว่าบันทึก จารึก คือ พงศาวดารอันเป็นงานเขียนของกลุ่มคนไทยได้ ฉบับแรกสุดคือ พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา (ฉบับไมเคิลวิกเคอรี) เก่าแก่รองลงมาคือ ฉบับหลวงประเสริฐ ซึ่งกล่าวเริ่มต้น เรื่องการเริ่มสถาปนากรุงศรีอยุธยาของพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) ไปจนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นอกจากสองฉบับนี้แล้วก็ยังมีฉบับอื่น ๆ อีกหลายฉบับที่แต่งต่อไปจนจบสิ้นสมัยอยุธยา และบางเล่มยังเขียนเลยไปจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นด้วย

นอกจากนี้ยังมีบันทึกหรือที่เรียกว่าจดหมายเหตุ ซึ่งมีหลายฉบับทั้งที่เป็นของคนไทย คนจีน และฝรั่งตะวันตกชาติต่างๆ เช่น จดหมายเหตุของจีน (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 5) กล่าวถึงเรื่องราวของคนไทยตั้งแต่ยุคสุโขทัย-พูนัน มาจนถึงสมัยพูนัน อยุธยา

จดหมายเหตุของฝรั่ง เช่น จดหมายเหตุของยอร์ช ไวท์ (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 18) เป็นเรื่องการอธิบายการค้าเศรษฐกิจของไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์

งานเขียนประวัติศาสตร์ในราชสำนักไทย

งานเขียนพงศาวดารเริ่มแรกสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ “พงศาวดารเหนือ” ซึ่งแต่งโดยพระวิเชียรปรีชา สำเร็จ

ในรัชกาลที่ 1 นับได้ว่าเป็น “ประวัติศาสตร์ไทยเล่มแรก” เนื่องจากเป็นงานเขียนที่ลำดับความเป็นมาของคนไทยตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 10 หรือยุคทวารวดี นครชัยศรี เป็นต้นมา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นงานที่เขียนประวัติศาสตร์ชาติไทยภายใต้พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ.2406 เขียนเริ่มต้นตั้งแต่ประวัติของพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) สมภพ สร้างกรุงจนถึงสิ้นสมัยอยุธยา และต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

อย่างไรก็ดีงานเขียนประวัติศาสตร์ไทยระยะต้นรัตนโกสินทร์ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการคัดลอกต้นฉบับด้วยลายมือ ดังนั้นการเผยแพร่ออกไปจึงช้ามาก จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 จึงเกิดมีโรงพิมพ์ของหมอบลัดเลย์ จึงได้มีการจัดพิมพ์พงศาวดารฉบับต่าง ๆ ออกมาจำหน่ายด้วย ทำให้งานเผยแพร่และศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยเริ่มแพร่หลายยิ่งขึ้น

สมัยรัชกาลที่ 5 – 6 งานเขียนพงศาวดารเริ่มละเอียดชัดเจนเพราะใช้หลักการทางประวัติศาสตร์แบบตะวันตกเข้ามาประกอบในงานเขียนมากขึ้น ดังปรากฏในงานเขียนพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา สมเด็จพระปิยมหาราช (สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2516) มีการวิเคราะห์ ตีความโดยใช้หลักฐานจากเอกสารอื่นประกอบจนเป็นที่ยกย่องกันในพระนาม “บิดาประวัติศาสตร์ไทย”

บุคคลอื่น ๆ ที่ใช้วิธีการเดียวกันในการเขียนประวัติศาสตร์ไทย ก็คือ งานเขียนวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ชาติไทยตั้งแต่ยุคตึกดำบรรพ์เป็นต้นมา (พระบริหารเทพธานี พงศาวดารชาติไทย, ประจักษ์วิทยา, 2511) พงศาวดารโยนก (พระยาประจักษ์จักรจักร และแซม บุนนาค, คลังวิทยา, 2507) เป็นงานเขียนวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของคนไทยกลุ่มอาณาจักรต่าง ๆ ในแถบเหนือไว้อย่างสมบูรณ์มาก

สมัยรัชกาลที่ 7

งานเขียนประวัติศาสตร์ไทยเปลี่ยนแนวไปอีกเล็กน้อย กล่าวคือ มีการเขียนพาดพิงไปถึงต้นกำเนิดของชนชาติไทยว่าอยู่ที่ไหน มีการเคลื่อนไหวตัวเองเข้ามาสู่ดินแดนแหลมทองปัจจุบันอย่างไร บุคคลที่ให้ความสนใจเริ่มแรกคือ ขุนวิจิตรมาตรา ในหนังสือหลักไท (ห้างหุ้นส่วนจำกัดรวมสาส์น, 2506) เป็นหนังสือที่แต่งประกวตในปี พ.ศ.2471 จนได้พระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 และได้รับประกาศนียบัตรวรรณคดีของราชบัณฑิตยสภา หนังสือนี้ระบุว่าคนไทยมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณเขาล้านแล้วต่อมาได้แยกย้าย

มาตั้งอยู่แถบลุ่มแม่น้ำเหลือง (ฮวงโห) มีอาณาจักรยุคแรกเรียกว่า “นครลุง” กับอีกอาณาจักรหนึ่งทางลุ่มแม่น้ำแยงซี เรียกว่า “นครปา”

หลวงวิจิตรวาทการ (งานค้นคว้าเรื่องชาติไทย, มหาวิทยาลัย, 2513) เขียนเน้นความเชื่อในเรื่องถิ่นฐานเดิมของไทยในแถบเดียวกันกับที่ขุนวิจิตรมาตรากล่าวไว้

ทฤษฎีจากงานเขียนของบุคคลทั้งสอง มีอิทธิพลอยู่ในแนวการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ในระยะก่อนปี พ.ศ. 2500 เป็นอย่างมาก

งานเขียนระยะ พ.ศ.2500-ปัจจุบัน

ระยะหลังปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา จากแนวความคิดในการเขียนประวัติศาสตร์ได้พัฒนาเข้าสู่วิธีการทางประวัติศาสตร์มากขึ้น บุคคลที่เป็นตัวอย่างในการวางแนวการเขียนใหม่ ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ขจร สุขพานิช ท่านผู้นี้จะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำทาง “ประวัติศาสตร์สมัยใหม่” ผลงานส่วนใหญ่ของท่านจะเป็นการค้นคว้า วิเคราะห์หาข้อมูลมาตีความ เป็นข้อเท็จจริงแล้วจึงนำเสนอ ดังจะพบได้จากข้อมูลประวัติศาสตร์สมัยบางกอก (มศว.ประสานมิตร, 2518) คำบรรยายประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ.1600-2310 (มศว.ประสานมิตร, 2520)

งานเขียนประวัติศาสตร์ไทยระยะหลัง พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา แทบจะกล่าวได้ว่าเข้าสู่ยุคการพัฒนาแนวความคิดทางด้านการเขียนเป็นอย่างมาก เพราะนักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ต่างได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดดังกล่าวมาเบื้องต้นมาใช้ในการเขียนงานของตนอย่างพิถีพิถันถูกต้องมากขึ้น

งานสัมมนาประวัติศาสตร์ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐบาล มหาวิทยาลัย หลายครั้งที่ผ่านมาช่วยกระตุ้นการความถูกต้องด้านเนื้อหาประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างมาก

ประวัติศาสตร์ไทยจะสมบูรณ์และถูกต้องมากที่สุดเมื่อไร เป็นคำถามที่ยากต่อการหาคำตอบ แม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลจะได้จัดตั้งคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยซึ่งได้ดำเนินการมาหลายทศวรรษ แต่ผลงานสมบูรณ์แบบก็ยังไม่เกิด ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการส่วนใหญ่ที่เริ่มงานมาแต่แรกเริ่มได้เสียชีวิตไปเกือบหมดแล้ว จึงเป็นปัญหาและมรดกที่นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่จะต้องร่วมมือกันคิดค้น และช่วยกันปะติดปะต่อเนื้อหาสาระเค้าโครงประวัติศาสตร์ชาติไทยให้สมบูรณ์ต่อไปโดยเร็ว

ในอนาคตอันใกล้ (2558) เมื่อสมาคมอาเซียนได้เปิดตัวอย่างเป็นทางการก็จะมีผลทำให้ประเทศทั้งหลายในภูมิภาค

ตะวันออกเฉียงใต้ได้เข้ามามีมือกันทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะมีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันภูมิภาคนี้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

แนวคิดประชาคมอาเซียนดำเนินขึ้นจากบรรดาผู้นำครั้งที่ 9 พ.ศ.2540 เพื่อยกระดับการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกให้สูงและเข้มข้นยิ่งขึ้น สดมภ์หลัก 3 ประการ ได้แก่ ประชาคมความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคม และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อการรวมกันตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 รวมถึงการจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นรากฐานการผลิตเดียวกัน ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือกันในนโยบายการค้า เศรษฐกิจ และการพัฒนาในภูมิภาค ซึ่งยุทธศาสตร์ในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนได้รับการรับรองโดยกฎบัตรอาเซียนซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2551 เป็นต้นมา

การจัดเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ของภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นหลักสูตรศึกษาวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยมีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งของการวิเคราะห์การค้นคว้าวิจัยที่ครอบคลุมในทุกมิติ ตั้งแต่การคิดปรัชญา อารยธรรม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ขาดพันธุ ศาสนา ภาษา และสิ่งแวดล้อม การจัดเปิดหลักสูตรนี้จะรองรับการศึกษาข้ามพรมแดน และการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพต่อเพื่อนสมาชิกในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ และภูมิภาคเอเชียอันเป็นประเทศที่เป็นคู่เจรจาในกรอบของสมาคมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น จีน ญี่ปุ่น อินเดีย

แน่นอนจะเป็นการยกระดับการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยให้ถูกต้องสมบูรณ์ กว้างขวางขึ้น เนื่องจากยังมีข้อมูลทั้งเอกสาร และโบราณวัตถุอยู่ในประเทศในภูมิภาคนี้ เช่น ลาว พม่า เขมร เวียดนาม จีน อินเดีย ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งในอดีตหากจะศึกษาข้อมูลเหล่านั้น นักศึกษาอาจจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่แปล หรือถ่ายทอดต่อมาจากนักวิชาการฝรั่ง หรือนักวิชาการของชาติเหล่านั้นอีกต่อหนึ่ง การที่จะเดินทางไปศึกษาถึงประเทศนั้น ๆ เป็นไปได้ยาก เหตุมาจากการขออนุมัติเดินทาง ขออนุมัติใช้ เยี่ยมชม ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นเงินสูงมากในการเดินทางแต่ละครั้ง แต่ในอนาคตของอาเซียนการเข้าไปศึกษาก็จะเป็นไปได้ง่ายและกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหาข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมในประเทศของพวกเขา แล้วนำมาเสนอในภาคนิพนธ์และงานวิจัยของเขาในประเทศไทยหรือนักศึกษา

คนไทยถ้าจะเดินทางไปศึกษาค้นคว้าในประเทศนั้น ๆ ก็คงจะสะดวก ง่าย และเสียค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

ความร่วมมือกันระหว่างนักวิชาการไทยกับนักวิชาการเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิดจะเป็นการพอกพูนให้วิชาการประวัติศาสตร์ไทยงอกงามยิ่งขึ้น ๆ ได้